

Rahapelihaittojen seuranta, tutkimus, ehkäisyn ja hoidon kehittäminen

**THL:n koordinoima arpajaislain 52. §
mukainen toiminta vuonna 2020**

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

Sopimuskumppanit:

Alkoholitutkimussäätiö

Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus Socca (Peliklinikka)

**Riippuvuuksien, yhteiskunnallisen sääntelyn ja hallinnan tutkimuskeskus
CEACG**

ESIPUHE

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) sai vuonna 2002 arpajaislakiin kirjatun tehtävän seurata ja tutkia rahapelien toimeenpanosta aiheutuvia ongelmia. Lain esitöissä pidettiin tutkimuseettisistä syistä tärkeänä, että seuranta ja tutkimus tapahtuu viranomaisen toimesta. Sittemmin tehtäväkenttä laajeni, kun 52 §:n mukaista tehtävää täydennettiin velvoitteella kehittää rahapeliongelmiin ehkäisyä ja hoitoa (HE 96/2008).

Rahapeleistä aiheutuvat haitat ovat vakavaa peliongelmaa tai peliriippuvuutta laajempi kokonaisuus. Rahapeleistä aiheutuu haittoja yksilön ohella lähiyhteisölle sekä laajemmin yhteiskuntaan, ja haitat ovat laadultaan ja kestoaltaan erilaisia. Tämän laajemman näkökulman vahvistamiseksi arpajaislain 52 §:n toimeksiannossa siirryttiin vuoden 2017 alusta voimaan tulleessa lakimuutoksessa puhumaan ongelmien sijaan haitoista ja niiden seurannasta, tutkimuksesta sekä ehkäisyn ja hoidon kehittämisestä (HE 132/2016).

Rahapelitarjontaan vaikuttaminen on keskeinen rahapelihaittojen ehkäisyn osa-alue. Tarjolla oleviin rahapeleihin ja niiden saatavuuteen ja saavutettavuuteen vaikuttamalla voidaan tehokkaalla tavalla ehkäistä haittoja. On nähty tärkeänä, että tätä rahapelien toimeenpanon arviointia tapahtuu sekä pelintarjoajan toimesta että osana viranomaistoimintaa. Tämän kokonaisuuden vahvistamiseksi käynnistettiin vuonna 2016 rahapelien haittariskien arviointi osana arpajaislain 52 §:n mukaista toimintaa.

Arpajaislain 52 §:n mukaisen työn toimialue on siis vuosien saatossa laajentunut ja toimintaa on kehitetty. Toimialueen laajentamisen ohella toimintaan on viime vuosina kohdennettu lisääntyviä odotuksia. Strategisen ohjauksen ja suunnitelmallisuuden tarve on samalla kasvanut. Toimintaympäristö on murroksessa eikä vähiten kansainvälistyvän rahapelikentän ja sen tuomien uusien haasteiden vuoksi. Kansainvälistyvä ympäristö haastaa haittojen ehkäisyä ja koko yksinoikeusjärjestelmää kehittymään uudella tavalla.

Näihin haasteisiin ja tarpeisiin vastaamiseksi STM kuuli keväällä 2019 laajalti eri sidosryhmiä ja tahoja muodostaakseen kuvan toimintaympäristöstä ja rahapelipolitiikan tulevaisuuden haasteista sekä 52 §:n mukaiseen toimintaan kohdistuvista tarpeista ja odotuksista tulevaisuudessa. Tavoitteena oli määritellä tarpeen mukaiset painopisteet työlle sekä lisätä ymmärrystä tehtävän tarpeesta ja merkityksestä.

Työn tuloksena STM määritteli toiminnan strategiseksi linjaksi kaudelle 2020-2023 rahapelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen perustuvan yksinoikeusjärjestelmän vahvistamisen. Yksinoikeusjärjestelmän oikeutus nojaa toimivaan haittojen torjumiseen ja rahapelijärjestelmälle on lainsäädännössä asetettu ensisijaiseksi tavoitteeksi ehkäistä ja vähentää pelitoimintaan kytkeytyviä haittoja ja taata pelaajien oikeusturva. Järjestelmän tarkoituksen toteutuminen ja sen oikeutuksen lunastaminen tulevaisuudessa edellyttää rohkeaa ja analyttistä muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin sukeltamista, rahapelikulutuksen ja pelihaittailmiön monipuolisempaa ymmärrystä sekä tietoon pohjaavaa ehkäisevän ja korjaavan työn kehittämistä.

Toiminnan strategiset painopisteet tulevalla kaudella 2020-2023 ovat 1) Rahapelijärjestelmän ja sen toimeenpanon arviointi ja tuki, 2) Haittojen määrittely, mittaaminen ja taso, 3) Riskiryhmät ja riskipelaaminen sekä 4) Tuen ja hoidon saatavuus ja laatu. Visio on, että rahapelaamisen haitat ja riskit saadaan hallintaan. Tätä kohti eteneminen edellyttää painopistealueiden mukaisia koordinoituja toimia, yhteyttä tutkimuksen, kehittämisen ja viestinnän välillä, yhteistyötä koko toimijakentän kesken sekä toiminnan jatkuvaa seurantaa ja arviointia.

Arpajaislain 52 §:n mukaisesta toiminnasta rahapelien haittariskien arviointi tapahtuu suoraan sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimivan arviointiryhmän toimesta. Muilta osin STM on antanut 52 §:n mukaisen työn Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtäväksi ja koordinoitavaksi. Rahapelihaittoja koskeva toiminta on nojannut vahvaan yhteistyöhön eri toimijoiden välillä. Tähän yhteistyöhön luotetaan myös jatkossa.

STM on linjannut, että arpajaislain 52 §:n mukaista toimintaa tullaan vahvistamaan siten, että toiminnasta aiheutuvat kokonaiskulut voivat tulevalla nelivuotiskaudella nousta 5 miljoonaan euroon vuositasolla. Edellisen kauden (2016-2019) vastaava summa oli 2,5 miljoonaa euroa. Toimintaa vahvistetaan ja tehostetaan suunnitellusti ja tarvelähtöisesti harkiten. Vuoden 2020 osalta kulut voivat nousta 3 miljoonan euroon. THL:n puitesopimus ja sen alaiset yhteistyösopimukset muodostavat yhdessä pääosan toiminnasta ja tämä toimintasuunnitelma kuvaa toimenpiteet vuodelle 2020. Suunnitelmassa kuvatus ohella 52 §:n mukaista toimintaa kehitetään rahapeliin toimeenpanon arvioinnin osalta. STM vahvistaa arviointityötä muun muassa jatkuvaa Veikkauksen peli- ja pelaajadataan perustuvaa arviointia kehittämällä.

Rahapelihaittojen yleisyyttä arvioitiin väestökyselyllä osana arpajaislain 52 §:n mukaista toimintaa ensimmäisen kerran vuonna 2003. Toimintavuonna 2020 julkaistaan viides laaja väestökysely suomalaisten rahapelaamisesta. Tämä nelivuositain toteutettava laaja tutkimus on edelleen merkittävä väline haittojen seurannassa, joskin alati ja kiihtyvällä tahdilla muuttuva kenttä kaipaa tämän ohien myös kevyempiä ja monipuolisia indikaattoreita erilaisiin tarpeisiin vastaamaan. Samalla päällekkäisyydet tulee karsia. Rahapelihaittojen seurannan indikaattoreita määrittävä STM:n työryhmä saa työnsä valmiiksi keväällä 2020. Työryhmän tavoitteena on määritellä indikaattorit rahapelihaittailmiön seurannalle ja määritellä Veikkauksen peli- ja pelaajadatan käyttöä eri tarkoituksiin. Tunnistautuvan pelaamisen lisääntyessä yksinoikeusjärjestelmässä, jossa kaikki laillinen pelaaminen tapahtuu yhden ja saman toimijan kautta, avautuu uudenlaisia ja myös kansainvälisesti poikkeuksellisia mahdollisuuksia hyödyntää peli- ja pelaajadataa paitsi haittojen ja pelitarjonnan seurannassa ja tutkimuksessa, myös ehkäisyn ja hoidon kehittämisessä. Tämä on sellainen yksinoikeusjärjestelmän tuoma potentiaali, joka tulee ottaa täysimittaisena käyttöön haittojen torjumisessa.

Arpajaislain 52 §:n toimeenpanoon liittyy myös hallitusohjelman mukainen rahapelipoliittinen ohjelma, jonka valmistelu käynnistyy STM:n johtamana alkuvuonna 2020. Kansallisen ohjelman tavoite on ehkäistä rahapelaamisesta aiheutuvia haittoja mahdollisimman tehokkaasti ja varmistaa hoito- ja tukipalvelujen saatavuus rahapeliongelmaan. Työllä vahvistetaan suomalaisen rahapelipolitiikan oikeudellista perustaa ja vahvistetaan näin suomalaista yksinoikeusjärjestelmää. Yksinoikeusjärjestelmän säilyttäminen edellyttää vahvaa haittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen tähtäävää työtä. Ohjelma on ensimmäinen laatuaan. Arpajaislain 52 §:n mukainen toiminta on osa ohjelmaa.

Työskentely rahapelihaittojen parissa jatkuu kohti kasvavaa tietopohjaa, sen mukaisia toimia ja haittojen hallintaa. Työlle kohdistuviin kasvaviin odotuksiin on entistä paremmat edellytykset vastata. Tästä on hyvä jatkaa.

Mari Pajula

Erityisasiantuntija

Sosiaali- ja terveystministeriö

JOHDANTO

Tässä dokumentissa kuvataan arpajaislain 52. pykälän mukainen toimintasuunnitelma vuodeksi 2020 sosiaali- ja terveysministeriön THL:n kautta rahoittaman toiminnan osalta.

Toiminta perustuu tarpeeseen ja tietoon

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on lakisääteinen tehtävä seurata ja tutkia arpajaisten (rahapelien) toimeenpanosta aiheutuvia haittoja sekä kehittää niiden ehkäisyä ja hoitoa (Arpl § 52).

STM toteutti rahapelaamisesta aiheutuvien haittojen parissa toimiville sidosryhmille keväällä 2019 laajan haastattelukierroksen. Tämän lisäksi toteutettiin kaikille avoin otakantaa.fi -kysely. Näillä kartoitettiin tarpeita rahapelihaittojen seurantaan ja tutkimukseen sekä niiden ehkäisyä ja hoidon kehittämiseen vuosiksi 2020 - 2023. Kertyneet näkemykset olivat rakennusaineita ministeriön muodostaessa kauden strategisen linjan ja määriteltessä neljä painopistettä toiminnalle.

Toiminnalla vahvistetaan rahapelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen perustuvaa yksinoikeusjärjestelmää. Toiminnan rajaamiseksi määriteltiin tulostavoitteet, joiden saavuttamista arvioidaan kauden kuluessa. Toiminnan perusta on korkealaatuinen tieteellinen tutkimus. Tutkimuksella seurataan ja arvioidaan rahapelijärjestelmää ja sen toimeenpanoa, seurataan ja mitataan rahapelaamisen vuoksi koettuja haittoja sekä määritellään riskipelaamisen rajat. Lisäksi arvioidaan rahapelaamisesta aiheutuvien haittojen ehkäisyä ja hoidon menetelmien toimivuutta ja vaikuttavuutta sekä palvelujen saatavuutta, saavutettavuutta ja laatua.

Kehittämishankkeilla tuetaan rahapelihaittojen ehkäisyä sekä rahapeliongelmaan saatavaa tukea ja hoitoa. Tutkimus- ja kehittämishankkeista kertyvällä tiedolla pyritään tukemaan rahapelipoliittista päätöksentekoa, lisätään tiedotuksen ja koulutuksen keinoin ymmärrystä rahapelaamiseen liittyvistä haitoista sekä vahvistetaan eri toimijoiden osaamista rahapeliongelman kohtaamisessa ja käsittelyssä. Palvelujen kehittämisen osalta varmistetaan integraatiota esimerkiksi ehkäisevään päihdetyöhön ja soterakenteisiin.

Strateginen linja, painopisteet ja tulostavoitteet 2020 - 2023

Arpajaislain § 52 toiminnalla vahvistetaan rahapelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen perustuvaa yksinoikeusjärjestelmää
Visio: Rahapelaamisen haitat ja riskit ovat hallinnassa

1. Rahapelijärjestelmän ja sen toimeenpanon arviointi ja tuki

1. Seurannalla ja arvioinnilla on tuettu rahapelijärjestelmän toimeenpanoa rahapelihaittojen ehkäisyssä ja vähentämisessä (pelituotteet, saatavuus, kulutus, politiikka-, sääntely- ja vastuullisuustoimien vaikutukset).
2. Toiminnalla on tuettu kestävästä rahapelijärjestelmän toimeenpanoa kansainvälistyvissä toimintaympäristössä (järjestelmät, pelaaminen, markkinat, vastuullisuus).

2. Haittojen määrittely, mittaaminen ja taso

1. Seuranta riittävää ja kattavaa eri tahojen tarpeisiin, ei päällekkäistä.
2. Ymmärrys haitoista ja niitä tuottavista mekanismeista lisääntynyt.
3. Haittamittarit ja indikaattorit on määritetty ja niitä käytetään tarvittavilla tasoilla.
4. On saavutettu konsensus haittojen vähentämisen kansallisesta tavoitetasosta ja se on käytössä.

3. Riskiryhmät ja riskipelaaminen

1. Peli- ja pelaajadataa hyödynnetään tehokkaasti.
2. Riskipelaamisen rajat on määritetty ja ne tunnetaan.
3. Puheeksiotto ja varhainen tunnistaminen toteutuu palveluissa.
4. On otettu käyttöön arvioituja ja vaikuttavia menetelmiä.
5. Rahapelihaittojen ehkäisy on vahvistunut paikallisessa ehkäisevässä päihdetyössä.

4. Tuen ja hoidon saatavuus ja laatu

1. Tarve on arvioitu, määrämuotoinen kirjaaminen käynnistynyt.
2. Laatua, saatavuutta ja saavutettavuutta on arvioitu ja ryhdytty tarpeenmukaisiin toimiin.
3. Palvelut integroituvat sote - rakenteisiin.
4. Valtakunnallista kehittämistyötä tukeva Peliklinikatoiminta on vahvistunut ja vakiintunut.
5. Hoitopalvelujen kehittämistyötä on tuettu tuloksekkaasti.

Yhteys: tutkimus - kehittäminen - viestintä. Tietopohjan, ymmärryksen ja osaamisen vahvistaminen

Tarvelähtöinen, kansainvälistymisen huomioiva ja koordinoitu kokonaisuus, jota seurataan ja arvioidaan. Roolien mukainen yhteistyö ja soveltuvat rakenteet, myös rajapinnoilla (esim. EPT, digipelaaminen).

THL koordinoi, toimijoita useita

Sosiaali- ja terveysministeriö on osoittanut kokonaisuuden operatiivisen toimeenpanon ja koordinaation Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle. Tavoitteiden toteuttamiseksi THL toimii yhteistyössä useiden eri tahojen kanssa. Toiminnan arvioidut kokonaiskustannukset ilman arvonalisäveroja ovat 2 745 000 euroa vuonna 2020. THL on tehnyt edelliseltä toimintakaudelta jatkuvat yhteistyösopimukset Helsingin yliopiston Riippuvuuksien, yhteiskunnallisen sääntelyn ja hallinnan tutkimuskeskus CEACG:n, Alkoholitutkimussäätiön (apurahat rahapelitutkimukseen) sekä pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus Soccan (kumppanuushanke Peliklinikka, koordinaatio ja tutkimus) kanssa. Tarkoituksena on myös käynnistää alueellisia palvelujen kehittämishankkeita. Näiden lisäksi tehdään laajaa yhteistyötä muun muassa valtionhallinnon, järjestöjen, kuntien ja oppilaitosten kanssa.

Toimintasuunnitelmakooste on yhteenvedo edellä mainittujen sopimustoimijoiden suunnitelmista vuodelle 2020. Alkuvuodesta 2020 laaditaan koko kautta koskeva laajempi suunnitelma. Toiminta on jaoteltu pääsääntöisesti kolmeen lohkoon: rahapelijärjestelmä ja -politiikka, ehkäisevä työ sekä hoito ja palvelujärjestelmä. Osa toiminnasta kohdistuu useampaan lohkoon. Kokonaisuuteen sisältyy myös runsaasti asiantuntijatyötä, jota ei ole tässä yksityiskohtaisemmin kuvattu (mm. lausunnot, työ- ja ohjausryhmät, kuulemiset, puheenvuorot, media).

Kaikkea alla kuvattua toimintaa arvioidaan. Perinteisen tavoite-tuotos arvioinnin lisäksi arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista. Kehittämispainotteisissa projekteissa tehdään jatkuvaa prosessiarviointia ja tieteellisten tutkimushankkeiden arviointi puolestaan perustuu tieteellisen hyvän käytännön ja tieteellisten kriteereiden noudattamiseen. Viestintää sekä sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten osaamisen kehittämiseen suunnattujen koulutusten ja materiaalien toteutusta arvioidaan myös käyttäjäpalauttein.

Vuoden 2020 toimintasuunnitelma tiiviisti

Tutkimuksiin seurataan ja arvioidaan rahapelaamista ja rahapelihaittoja. Vuonna 2020 raportoidaan muun muassa ”Suomalaisen rahapelaaminen 2019” tutkimuksen tulokset. Tutkimusta tehdään myös rahapelipoliittisista toimijoista, mielipiteistä ja yksinoikeusjärjestelmästä kansainvälisessä kentässä. Kasinotoiminta ja rahapelaaminen verkossa ovat niin ikään tutkimusten kohteena. Veikkauksen osalta keskitytään erityisesti tarkastelemaan yhtiön pelirajoituskokonaisuuden toimivuutta ja mallintamaan pelejä suhteessa niiden haitallisuuteen.

Rahapelihaittojen ehkäisyä vahvistetaan osana ehkäisevää päihdetyötä ja tuki- ja hoitopalveluja osana sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteita. Koulutuksen ja aineistojen avulla tuetaan ammattilaisten osaamista rahapelihaittojen ehkäisyssä ja hoidossa. Vuonna 2020 kiinnitetään erityishuomiota rahapelaamisen puheeksiottoon, tunnistamiseen ja lyhytneuvontaan, joihin on kehitetty työvälineitä ja koulutusta. Varmistetaan rahapeliongelman ja siihen liittyvän ehkäisyn, hoidon ja tuen kirjaamista sosiaali- ja terveyspalveluissa niin, että palveluja voidaan seurata, arvioida ja edelleen kehittää. Tutkimushankkeen myötä selviää, onko lääkehoidosta apua rahapeliriippuvuuden hoidossa. 10 vuotta toimineen Peliklinikka –palvelukokonaisuuden kokemuksia hyödynnetään valtakunnallisesti ja käynnistetään palveluiden alueellista koordinaatiota myös pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Peliklinikalla tutkitaan rahapeliongelmiin toipuvien palvelupolkuja ja kehitetään läheisten palvelupolkuja. Yllä kuvattujen lisäksi Alkoholitutkimussäätiö myöntää vuosittain tutkimusapurahoja rahapelitutkimukseen. Toiminnan tavoitteiden saavuttamisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että tutkimus- ja kehittämistyössä tuotettua tietoa hyödynnetään mahdollisimman laajasti. Tieto saatetaan siihen muotoon, jossa eri käyttäjätahot siitä parhaiten hyötyvät ja tuotettua tietoa viestitään eri kanavissa.

Saini Mustalampi

Johtava asiantuntija, kokonaisuuden koordinaatio
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos



RAHAPELIJÄRJESTELMÄ JA -POLITIikka (painopiste 1)

1. Muutokset rahapelipoliittisessa asemoitumisessa (tulostavoitteet 1.1. ja 1.2.)

Lyhyt kuvaus: Tutkimushankkeessa selvitetään, miten keskeisten rahapelipoliittisten toimijoiden (media, edunsaajat, poliittiset puolueet) asemoituminen on muuttunut viime vuosina.

Tavoite: Tuottaa pysyvä tietokanta ja tutkimustietoa, jonka avulla voidaan arvioida ja ennakoida haasteita rahapelijärjestelmän kehittämiseksi, sekä arvioida rahapelijärjestelmän mahdollisuuksia nykyistä tehokkaampaan rahapelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen.

Toteutus: Tutkimusaineistona toimivat arpajaislakilausunnot sekä valtakunnallisten medioiden julkaisemat tekstit. Tekstiaineistoja analysoidaan sekä laadullisesti että kvantitatiivisesti hyödyntäen tietokoneavusteista sisällönanalyysiä. Monivuotinen, uusi hanke, suunnittelu- ja valmisteluvaihe 2020.

Tuotokset 2020: Tutkimussuunnitelma, artikkelikäsikirjoitus, aineistotietokannan ja tietokoneavusteisen analyysimallin kehittäminen.

Asiakas: Viranomaiset, tutkijat, rahapelihaittojen ehkäisyn kehittäjät.

Yhteyshenkilö: Erikoistutkija Jani Selin, THL.

2. Pelitavat ja rahapelipoliittiset mielipiteet (tulostavoite 1.1.)

Lyhyt kuvaus: Tarkastellaan aiempaan tutkimukseen perustuvaa hypoteesia, jonka mukaan kansalaisten tuki rahapelipoliittisille rajoituksille on yhteydessä siihen, vaikuttavatko ko. toimenpiteet heidän omaan pelaamiseensa.

Tavoite: Selvitetään ovatko väestön rahapelipoliittiset mielipiteet yhteydessä pelitapoihin.

Toteutus: Perustuu Suomalaisten rahapelaaminen 2015 -aineistoon. Vuodelta 2019 jatkuva toiminto.

Tuotokset 2020: Vertaisarvioitu artikkeli kansainvälisessä tieteellisessä julkaisusarjassa.

Asiakas: Viranomaiset, tutkijat.

Yhteyshenkilö: Erikoistutkija Jani Selin, THL.

3. Omistajaohjaus (tulostavoite 1.1)

Lyhyt kuvaus: Tarkastellaan globaalin toimintaympäristön vaikutuksia suomalaiseen rahapelitoimintaan ja sen omistajaohjaukseen.

Tavoite: Selvittää mikä on kilpailun merkitys, ja miten rahapelien kysynnän ohjaaminen luvalliseen ja säänneltyyn rahapelitarjontaan on onnistunut. Haastattelututkimus, aineisto kerätty.

Toteutus: Artikkelin viimeistely.

Tuotokset 2020: Vertaisarvioitu artikkeli.

Asiakas: Ministeriöt, Veikkaus, muut päättäjät, tutkijat.

Yhteyshenkilö: Erikoistutkija Johanna Järvinen-Tassopoulos, THL.

4. Suomen rahapelijärjestelmän julkisuuskuva ja funktiot (tulostavoite 1.1.)

Lyhyt kuvaus: Tarkastellaan rahapelaamisen yksinoikeusjärjestelmän julkisuuskuva ja rahapelitarjonnan tehtävää Suomessa. Millä tavalla väestötasolla sekä mediassa keskustellaan sääntelystä, markkinoinnista, pelihaittojen ehkäisystä sekä rahapelituottojen jakamisesta. Lisäksi tarkastellaan Ahvenanmaan rahapeliyhtiö Pafin roolia Ahvenanmaan yhteiskunnassa verrattuna Veikkaukseen ja osana suomalaista järjestelmää.

Tavoite: Selvittää yksinoikeusjärjestelmän julkisuuskuva ja millaisia näkemyksiä väestöllä on rahapelaamisen

järjestämisestä ja Veikkauksesta yhtiönä. Tavoitteena on täydentää väestökyselyistä saatuja tuloksia sekä muodostaa käsitys rahapelijärjestelmästä käytävästä julkisesta keskustelusta.

Toteutus: Fokusryhmä-haastatteluaineisto (kerätty 2017 – 2018); media-aineisto (2017 – 2019) ja sosiaalisen median aineisto (kerätty 2019).

Tuotokset 2020: Kolme vertaisarvioitua artikkelia.

Asiakas: Tutkijat, viranomaiset, päätöksentekijät, kansalaiset.

Yhteyshenkilö: Yliopistotutkija Michael Egerer, CEACG

5. Suomalainen yksinoikeusjärjestelmä kansainvälisen rahapeliteollisuuden näkökulmasta (tulostavoite 1.2.)

Lyhyt kuvaus: Hanke tarkastelee rahapeliä tuottanutta puolta, edunsaajia sekä rahapeliteollisuuden sidosryhmiä vertailemalla suomalaisen rahapelijärjestelmän taloudellista logiikkaa muihin eurooppalaisiin rahapeliyhtiöihin ja järjestelmiin.

Tavoite: Selvitetään miten Veikkaus vertautuu muihin eurooppalaisiin yhtiöihin ja miten yksinoikeusjärjestelmä vertautuu etenkin lisenssijärjestelmän toimijoihin.

Toteutus: Tutkimusaineistona käytetään rahapeliyhtiöiden julkaisemia tuloslaskelmia. Aineistonkeruu oli 2019 ja vuoden 2020 aikana raportoidaan tulokset.

Tuotokset 2020: Kaksi vertaisarviointiin lähtevää artikkelia. Vertaileva artikkeli yksinoikeus- ja lisenssijärjestelmässä toimivien yhtiöiden eroista: valtiolle tuotettu ylijäämä, kustannustehokkuus, skaalaedut. Minkälaiset edellytykset haittojen kontrolliin ja ehkäisyyn?

Toisena vertaileva artikkeli, jossa pohditaan peliportfolioiden muutosten vaikutuksia ja ”sisäisen kanavoinnin” mahdollisuuksia. Esimerkkinä Suomi ja Italia, joissa molemmissa pyrkimys vähentää rahapeliautomaatteja, ja analyysi millä näistä saatavat tulot voisi korvata.

Asiakas: Viranomaiset, omistajaohjaus, tutkijayhteisö.

Yhteyshenkilö: Tutkijatohtori Virve Marionneau, CEACG.

6. Tampereen kasino (tulostavoite 2.2.)

Lyhyt kuvaus: Tarkastellaan Tampereelle 2022 avattavan kasinon alueellisia ja sosiaalisia vaikutuksia ennen kasinon avautumista.

Tavoite: Ymmärretään laaja-alaisesti kasinon perustamiseen liittyvät sosiaaliset vaikutukset alueeseen, sen asukkaisiin ja eri viranomaisiin. Tuotetaan ennakoivaa tietoa mahdollisista sosiaalisista vaikutuksista päätöksenteon tueksi.

Toteutus: Haastatellaan kasinohankkeessa ja sen päätöksenteossa mukana olevia paikallisia vaikuttajia sekä sosiaalitoimen ja poliisin edustajia (osa haastattelu- ja mediadatasta kerätty 2018-2019).

Tuotokset 2020: Vertaisarvioitu artikkeli, kasinoon liittyvä tutkimussuunnitelma.

Asiakas: Tutkijat, viranomaiset ja kaupunkisuunnittelijat/kaupungin virkamiehet.

Yhteyshenkilö: Yliopistotutkija Michael Egerer, CEACG, tutkija Paula Jääskeläinen, ATS.

7. Kasinotoiminnan hyödyt ja haitat (tulostavoite 1.1)

Lyhyt kuvaus: Tutkitaan rahapeliteominnan alueellisia vaikutuksia, kun paikkakunnalle perustetaan kasino. Mitä hyötyä ja haittaa pelikasinotoiminnasta voi olla? Ketkä ovat pelikasinotoiminnan puolella ja ketkä vastustavat sitä?

Tavoite: Tuotetaan tutkimukseen perustuvaa tietoa suomalaisen rahapeliteominnan näkökulmasta.

Toteutus: Kirjallisuuskatsaus.

Tuotokset 2020: Lähetetään käsikirjoitus suomenkieliseen referee-lehteen.

Asiakas: Rahapelijärjestelmään liittyvät ministeriöt, päättäjät, tutkijat.

Yhteyshenkilö: Erikoistutkija Johanna Järvinen-Tassopoulos, THL, tutkijatohtori Virve Marionneau, CEACG.

8. Rahapeliyhtiöt netissä: someaktiviteetti (tulostavoite 2.2.)

Lyhyt kuvaus: Selvitetään, miten suomalaiselle yleisölle tuotteitaan mainostavat rahapeliyhtiöt toimivat sosiaalisessa mediassa.

Tavoite: Tuottaa tietoa siitä, millaista rahapelimainontaa suomalainen kuluttaja näkee sosiaalisessa mediassa.

Toteutus: Tutkimusaineisto koostuu rahapelimainostajien julkaisuista Facebookissa, Twitterissä, Instagramissa ja YouTubessa. Ruotsi-Suomi vertailu (järjestelmämuutosten ennen-jälkeen-analyysi). Yhteistyöhanke, jossa Ruotsin osahanketta johtaa Johan Svensson, Karolinska Institutet.

Tuotokset 2020: Kirjoitetaan kolme analyysiä (miten Veikkaus, Paf ja eri off-shore rahapeliyhtiöt puhuttelevat suomalaisia kansalaisia somessa; miten tämä vertautuu Ruotsissa toimiviin rahapeliyhtiöihin; sekä, mikä on "maltillisuus viestinnän frekvenssin ja sisällön perspektiiveistä" (yhteistyössä Poliisihallituksen kanssa).

Asiakas: Viranomaiset, tutkijat, kansalaisjärjestöt, kansalaiset.

Yhteyshenkilö: Tutkimusjohtaja Matilda Hellman, CEACG.

9. Internet rahapelaamisen ja rahapelihaittojen ehkäisyn ympäristönä (tulostavoitteet painopisteistä 2 ja 3)

Lyhyt kuvaus: Kartoitetaan ulkomailla toimivien rahapeliyritysten suomalaisille kohdistamaa sosiaalisen median mainontaa.

Tavoite: Suunnittelu ja valmistelu vuoden 2020 aikana. Tiedonkeruu aloitetaan.

Toteutus: Suunnittelu.

Tuotokset 2020: Tiedonkeruu ja suunnitelma tutkimushankkeesta.

Asiakas: Viranomaiset, tutkijat, kansalaisjärjestöt ja väestö.

Yhteyshenkilö: Tutkimusassistentti Emmi Kauppila, CEACG.

10. Arpajaislain ulkopuolinen rahapelitoiminta internetissä (tulotavoite 1.2)

Lyhyt kuvaus: Tutkitaan laittomia suomenkielisiä rahapelisivustoja. Mitkä ovat keinot houkutella pelaajat näille sivustoille? Miten lakia kierretään? Miten rahapelaaminen voitaisiin estää näille sivustoille?

Tavoite: Päivitetään aineisto, joka on jo kerätty.

Toteutus: Analyysi tehdään vuoden 2020 aikana.

Tuotos 2020: Pyritään saamaan artikkeli ulos vuoden 2020 aikana.

Asiakas: Rahapelijärjestelmään liittyvät ministeriöt, VNK, muut päättäjät, tutkijat.

Yhteyshenkilö: Erikoistutkija Johanna Järvinen-Tassopoulos, THL, tutkijatohtori Virve Marionneau, CEACG.

11. Veikkauksen pelirajoituskokonaisuuden toimivuuden arviointi (tulostavoitteet 1.1, 1.2, 2.2)

Lyhyt kuvaus: Selvityksen kohteena on, miten hyvin Veikkauksen eri pelaamisen hallinnan välineet vastaavat tarkoitustaan ja toimivat tehokkaasti haittojen ehkäisyssä.

Tavoite: Tuottaa Veikkauksen aineistoihin perustuva katsaus välineiden hyödyllisyydestä sekä antaa tämän perusteella jatkosuosituksia välineiden kehittämisen ja uusien välineiden käyttöönoton suhteen.

Toteutus: Veikkauksen pelaamisen rajoitusvälineiden käyttöön ja pelaamiseen liittyvän datan analysointi. Tulosten vertailu kansainväliseen kenttään.

Tuotokset 2020: Raportti STM:n rahapelien toimeenpanon arviointiryhmälle.

Asiakas: STM:n rahapelien toimeenpanon arviointiryhmä.

Yhteyshenkilö: Erikoistutkija Andres Levitski, THL.

12. Veikkauksen pelien piirteiden mallintaminen (tulostavoitteet 2.2)

Lyhyt kuvaus: Arvioidaan ja luokitellaan Veikkauksen pelejä niiden ominaisuuksien perusteella. Pyrkimyksenä on löytää pelikategorioissa olevia piirteitä, jotka kytkeytyvät pelaamisen rohkaisuun sekä ongelmallisen pelaamisen lisääntymiseen.

Tavoite: Mallintaminen luo mahdollisuuden uusien pelityyppien haitallisuuden tarkemmalle arvioinnille.

Tavoitteena on löytää hyviä pelaajaryhmiin ja pelaamisen tyyliin kytkeytyviä piirrekandidaatteja, jotka sekä yhdistävät että erottelevat pelejä tarkoituksenmukaisesti toisistaan.

Toteutus: Vuoden 2020 aikana toteutetaan kartoittava selvitystyö. Aluksi painopistealueena analyysille ovat rahapeliautomaattipelit. Piirteiden yhteyttä riskipelaamista asiakastasolla ennustavaan Veikkauksen vastuullisen asiakkuuden luokitukseen (VasA) tarkastellaan myös. Tutkimusta on tarkoitus laajentaa alustavien tulosten perusteella tulevana vuosina. Toteutus Veikkauksen pelaamisaineistojen analysoinnilla.

Tuotokset 2020: Raportti löydettyistä piirteistä, STM:lle ja THL:lle sekä ehdotus jatkokehityksen tutkimuskohteista.

Asiakas: Viranomaiset, tutkijat, STM:n rahapelien toimeenpanon arviointiryhmä.

Yhteyshenkilö: Erikoistutkija Andres Levitski, THL.

13. Rahapelaamisen tutkimuksellinen seuranta Suomessa (tulostavoite 2.1)

Lyhyt kuvaus: Katsaustyyppinen yhteenveto rahapelaamisen tiedonkeruista ja tutkimuksellisesta seurannasta Suomessa.

Tavoite: Tuottaa kuvaus edellä mainituista tietolähteistä ja tiedonkeruista, tunnistaa tietoaukkoja ja antaa suosituksia tiedonkeruun kehittämiseksi Suomessa.

Toteutus: Tiedon kartoittaminen ja kokoaminen eri tietolähteistä (väestötutkimukset, erillistiedonkeruut, tilastot ym).

Tuotokset 2020: Raportti.

Asiakas: Tutkijat, ehkäisevän päihdetyön parissa työskentelevät, päättäjät, Veikkaus.

Yhteyshenkilö: Tutkimuspäällikkö Susanna Raisamo, THL.



II EHKÄISEVÄ TYÖ (painopisteet 2 ja 3)

14. Lain mukaisen alueiden/kuntien rahapelihaittojen ehkäisyn valtakunnallinen tuki ja kehittäminen (tulostavoitteet 3.3,3.4,3.5)

Lyhyt kuvaus: Tehostetaan yhteistyötä järjestöjen, THL:n, Aluehallintovirastojen ja kuntien ehkäisevän päihdetyön toimijoiden kanssa rahapelihaittojen ehkäisyn kehittämisessä ja toteuttamisessa.

Tavoite: Alueiden/kuntien rahapelihaittojen ehkäisy vahvistuu osana ehkäisevää päihdetyötä.

Toteutus: Ehkäisevän päihdetyön rakenteisiin liittyvä yhteistyö, arvioidaan kansainvälisten oppilaitoksissa käytettyjen toimintamallien sopivuutta Suomeen ja tehdään hankesuunnitelma käytännön pilotoimiseksi. Tuotetaan Pakka-toimintamalliin (paikallisten alkoholi-, tupakka- ja rahapelihaittojen ehkäisyyn kehitetty menetelmä) uusia avauksia saatavuuden tiukentamiseksi. Jatkuva monivuotinen toiminta, oppilaitos toimintamalli hanke uusi 2020.

Tuotokset 2020: Toimintamalli oppilaitoksiin, kehittämissuunnitelma, koordinaatio- ja yhteistyörakenne. Pakka materiaalit.

Asiakas: Rahapelihaittojen ehkäisyn kehittäjät, kuntien ehkäisevän päihdetyön toimijat.

Yhteyshenkilö: Erikoissuunnittelija Minna Kesänen, THL.

15. Vahvistetaan ammattilaisten osaamista rahapelihaittojen ehkäisyssä ja hoidossa (tulostavoitteet 3.3,3.4,4.2)

Lyhyt kuvaus: Tuotetaan tutkimustietoon pohjautuvaa koulutusta ja materiaalia sosiaali-, terveys-, ja sivistystoimen ammattilaisten osaamisen vahvistamiseksi.

Tavoite: Ammattilaisille on tarjolla laadukasta koulutusta ja oppimateriaalia rahapeliongelman kohtaamiseen omassa työssään.

Toteutus: THL:n tuottamien verkkokurssien uudistamistyö, tuotetaan Rahapelaaminen puheeksi- aineisto kouluttajille ja käynnistetään kouluttajakoulutus, levitetään Rahapelaaminen ja sosiaalityö hankkeen tuotokset, kilpailutetaan täydennyskoulutus.

Tuotokset 2020: Verkkokurssien ja materiaalin uudistaminen käynnissä.

Asiakas: Sote-ammattilaiset, opiskelijat.

Yhteyshenkilö: Rekrytoitava erikoissuunnittelija ja erikoissuunnittelija Minna Kesänen, THL.

16. Rahapelaamisen puheeksioton, tunnistamisen ja lyhytneuvonnan edistäminen (tulostavoitteet 3.3, 3.4, 3.5)

Lyhyt kuvaus: Rahapelaamisen puheeksiottamisen edistäminen sote-palveluissa.

Tavoite: Ehkäistä rahapeliongelman syntyminen varhaisen puheeksioton ja tunnistamisen avulla sekä estää jo olemassa olevan ongelman syventyminen. Edistää nopeaa avun piiriin pääymistä.

Toteutus: Rahapelihaittojen ehkäisyn kehittäminen, alueellinen yhteistyö, ammattilaisten osaamisen kehittäminen, tukiaineiston levittäminen ja käyttöönoton edistäminen.

Tuotokset 2020: Koulutusaineisto, Rahapelaaminen puheeksi –aineiston markkinointi, alueellinen yhteistyö.

Asiakas: Sote-ammattilaiset.

Yhteyshenkilö: Erikoissuunnittelija Minna Kesänen, THL.

17. Rahapeliongelman ehkäisy ja hoito osaksi yhdyskuntapalvelua (tulostavoitteet 3.3,3.4 4.1)

Lyhyt kuvaus: Hankkeessa vahvistetaan rahapelaamisen puheeksiottoa, tunnistamista ja hoidon saatavuutta rikosseuraamusjärjestelmissä. Ongelmallisen rahapelaaminen tunnistaminen sekä riittävien tukitoimien räätälöiminen ja saatavuus ovat tärkeitä esimerkiksi uusintarikollisuuden ehkäisyn kannalta.

Tavoite: Vakiinnuttaa rahapeliongelman hoito osaksi yhdyskuntapalvelua Helsingin ja Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimistoissa ja luoda pohjaa valtakunnalliselle toimintamallille. Lisäksi tavoitteena on, että rahapeliongelman tunnistaminen, puheeksi otto ja lyhytneuvonta sisällytetään tulevaan yhdyskuntaseuraamustoimistojen ja vankiloiden yhteiseen tietojärjestelmään.

Toteutus: Toteutus yhteistyössä Peliklinikan ja Rikosseuraamuslaitoksen edustajien kanssa (työpajat, koulutukset, kirjallinen toimintamalli).

Tuotokset 2020 : Vuonna 2019 pilotoidun toimintamallin vakiinnuttaminen käyttöön. Yhteenveto kysymyksistä, jotka sisällytetään tulevaan yhdyskuntaseuraamustoimistojen ja vankiloiden yhteiseen tietojärjestelmään. Suunnitelma valtakunnallisen toimintamallin toteutukselle.

Asiakas: Vangit, Helsingin ja Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimistojen sekä Rikosseuraamuslaitoksen työntekijät, tutkijat.

Yhteyshenkilö: Kehittämispäällikkö Corinne Björkenheim, Peliklinikka.



III HOITO JA PALVELUJÄRJESTELMÄ (painopiste 4)

18. Hoidon saatavuuden arviointi ja palvelujen kehittämistarpeiden tunnistaminen (tulostavoitteet 4.1, 4.2)

Lyhyt kuvaus: Selvitetään kunnissa rahapeliongelman hoitoon tarjolla olevia palveluja.

Tavoite: Hoidon saatavuuden arvioiminen ja palvelujen kehittämistarpeiden tunnistaminen.

Toteutus: Rahapeliongelman hoidosta vastaaville viranhaltijoille lähetetään Webropol -kysely liittyen rahapeliongelman hoitoon alueella/kunnissa. 2019 - 2020 hanke.

Tuotokset 2020: Raportti (esim. Tutkimuksesta tiiviisti), blogi-teksti.

Asiakas: Kuntien/ alueiden johtavat viranhaltijat, palvelujen kehittäjät.

Yhteyshenkilö: Erikoissuunnittelija Minna Kesänen, THL.

19. Rahapeliiriippuvuuden hoito Naloksoni-sumutteella (tulostavoite 4.5.)

Lyhyt kuvaus: Kaksoissokkoutettu lääkehoitotutkimus -aineiston muokkaus vuoden alussa ja päämuuttujan tulokset keväällä 2020.

Tavoite: Päämuuttuja-analyysi: Selvitetään oliko Naloksoni-sumutteesta apua rahapelihiimon ja rahapeliiriippuvuuden vakavuuden hoidossa.

Tuotokset 2020: Vertaisarvioitu artikkeli.

Asiakas: Lääkärit ja terveydenhuollon asiantuntijat, hoitoa toteuttavat tahot.

Yhteyshenkilö: Erikoistutkija Sari Castrén, THL.

20. Peliklinikalla kertynyttä kokemusta hyödynnetään palvelujen kehittämisessä (tulostavoitteet 4.4,4.5)

Lyhyt kuvaus: Peliklinikan 10-vuotisen kokemuksen ja hoidon kehittämisen saavutukset tuodaan esiin.

Tavoite: Tuotetaan ja jaetaan tietoa Peliklinikalla kohdattujen asiakkaiden tilanteista sekä palveluista ja niiden sisällöistä. Ymmärrys lisääntyy rahapeliongelmissa olevien palvelujen tarpeista.

Toteutus: Järjestetään 10-vuotisjuhlatapahtumia, kootaan raportti Peliklinikan asiakkaiden tilanteissa tapahtuneista muutoksista ja niiden vaikutuksista palvelutarpeisiin, hyödynnetään eri viestinnän kanavia.

Tuotokset 2020: Tapahtumat, raportti, mediaseuranta.

Asiakas: Palvelujen kehittäjät, kuntapäätäjät, hoitoa toteuttavat työntekijät ja viranhaltijat.

Yhteyshenkilö: Kehittämispäällikkö Corinne Björkenheim, Peliklinikka.

21. Rahapeliongelmaasta toipumisen polut (tulostavoite 4.2)

Lyhyt kuvaus: Suunnitellaan ja toteutetaan haastattelututkimus rahapeliongelmaista toipumisen etenemisestä ja siihen liittyvistä esteistä.

Tavoite: Tuottaa tietoa rahapeliongelmaista toipumista edistävistä ja sitä hidastavista tekijöistä sekä palvelujärjestelmäkohtaamisista toipumispoluilla.

Toteutus: Haastatellaan Peliklinikalla ja muissa rahapeliongelmaa hoitavissa palveluissa asiakkaana olevia heidän toipumisensa vaiheesta ja poluista, mukaan lukien palveluiden käyttö.

Tuotokset 2020: Tutkimussuunnitelma, haastattelurunko, aineistonkeruun aloittaminen.

Asiakas: Palvelujen kehittäjät, ongelmallisesti pelaavat, sote-henkilöstö, tiedeyhteisö.

Yhteyshenkilö: Erikoistutkija Maria Heiskanen, Peliklinikka.

22. Rahapeliongelmiin liittyvien palvelujen ja osaamisen kehittämisen alueellisen tuen vahvistaminen (tulostavoitteet 4.2, 4.3, 4.4)

Lyhyt kuvaus: Käynnistetään palvelujen koordinaatio Etelä-, Väli- ja Pohjois-Suomessa yhteistyössä hankekumppaneiden kanssa.

Tavoite: Kehitetään palveluja alueellisesti.

Toteutus: Tehdään hankesuunnitelma, joka sisältää koordinaation tavoitteet, keskeiset toimenpiteet ja toiminnan arvioinnin mittarit. Luodaan työtä tukevat ohjausrakenteet ja kuvataan vastuut. Käynnistetään toiminta. Monivuotinen hanke, valmistelu ja käynnistys 2020.

Tuotokset 2020: Hankesuunnitelma, sopimukset.

Asiakas: Kuntien/alueiden työntekijät, johtavat viranhaltijat.

Yhteyshenkilö: Erikoissuunnittelija Minna Kesänen, THL.

23. Avohoidon kehittäminen (tulostavoitteet 4.2, 4.5)

Lyhyt kuvaus: Peliklinikalle rekrytoidaan erikoissuunnittelija, jonka tehtävänä on avohoidon hoidon ja tuen arviointi ja kehittäminen sekä kehitystyön vieminen muualle Suomeen.

Tavoite: Käynnistetään rahapeliongelman avohoidon valtakunnallinen kehittämistyö.

Toteutus: Rekrytoidaan tehtävään henkilö, suunnitellaan tehtävät ja toteutus, tuotetaan tietoa Peliklinikan avohoidon palautekyselystä ja muusta aineistosta.

Tuotokset 2020: Toimintasuunnitelma, palautekysely.

Asiakas: Palvelujen kehittäjät, järjestäjät ja toteuttajat, palvelun käyttäjät.

Yhteyshenkilö: Kehittämispäällikkö Corinne Björkenheim, Peliklinikka.

24. Ongelmallisesti pelaavan läheisen palvelupolun uudelleenmuotoilu (tulostavoite 4.2.)

Lyhyt kuvaus: Hankkeessa kehitetään ongelmallisesti pelaavien läheisten palvelupolkua. Polku on kuvattu alustavasti syksyllä 2019 ongelmallisesti pelaavan läheisen näkökulmasta.

Tavoite: Tavoitteena on jatkokehittää palvelupolkua tunnistamalla ongelmakohdat ja mahdollisuudet. Ongelmallisesti pelaavan läheisen palvelupolun kuvaus uusitaan.

Toteutus: Hanke toteutetaan työpaja-työskentelynä keväällä 2020 laajalla yhteistyöllä.

Tuotokset 2020: Tuotosten visualisointi, tuotosten hyödyntäminen viestinnässä, raportti.

Asiakas: Kuntien/alueiden työntekijät, johtavat viranhaltijat, pelihaittatoimijat sekä rahapelihaittojen ehkäisyn kehittäjät.

Yhteyshenkilö: Kehittämispäällikkö Corinne Björkenheim, Peliklinikka.

25. Peliklinikalla toteutettavan hoitoon ja tukeen liittyvän valtakunnallisen kehittämisen ja tutkimuksen tuki (tulostavoite 4.4)

Lyhyt kuvaus: Vahvistetaan ja vakiinnutetaan Peliklinikkatoimintaa valtakunnallisen hoitoon ja tukeen liittyvän tiedon tuotannon, osaamisen ja kehittämisen alustana.

Tavoite: Tukea Peliklinikan eri toimijoiden yhteistoimintaa sekä valtakunnallista kehittämis- ja tutkimustyötä.

Toteutus: Työpajat, säännölliset kokoukset/tapaamiset.

Tuotokset 2020: Peliklinikka 10v-raportti, raportointi THL:lle sekä Soccalle, monitoimijamallin kehittäminen - suunnitelma vuodelle 2020 (työpajat, palaverit (yksilö, tiimi ja henkilöstö), haastattelut sekä ulkoisten asiantuntijapalveluiden käyttö).

Asiakas: asiakkaat, työntekijät, tutkijat sekä muut toimijat (esim. sote-ammattilaiset, päättäjät).

Yhteyshenkilö: Kehittämispäällikkö Corinne Björkenheim, Peliklinikka.

26. Kirjaamisen edistäminen palvelurakenteissa (tulostavoite 4.1.)

Lyhyt kuvaus: Rahapeliongelman ja siihen liittyvän ehkäisyn, hoidon ja tuen kirjaaminen sote-palveluissa niin, että palveluja voidaan seurata, arvioida ja edelleen kehittää.

Totetus: Integroidaan rahapeliongelman kirjaaminen valtakunnallisiin ehkäisyn ja hoidon kirjaamisprosesseihin. Kehitetään ja testataan määrämuotoista kirjaamista Peliklinikalla ja hyödynnetään kokemuksia alueiden ehkäisevän päihdetyön (EPT) ja sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden tukemisessa.

Asiakas: Sote-johtajat, palvelujen kehittäjät.

Tuotokset 2020: Yhteenveto, Tiedä ja toimi kortti Sote-keskuksille/ toimintaintegraatio, EPT-integraatio.

Yhteyshenkilö: Erikoissuunnittelija Minna Kesänen, THL.



Kaikkiin painopisteisiin liittyvä toiminta

27. Rahapelaamisen ja rahapelihaittojen seuranta ja arviointi

Lyhyt kuvaus: Rahapelaamisen ja rahapelihaittojen seuranta ja arviointi väestötutkimusten avulla. Rahapelihaittoja tarkastellaan eri näkökulmista: 1) rahapeliongelman vakavuus (riskitason pelaaja, ongelmapelaaja, todennäköinen rahapeli riippuvuus), 2) rahapelihaitat (määrä ja laatu) sekä 3) rahapelaamisen käytetty aika ja raha (pelaamisen useus, pelattujen pelityyppien määrä, rahapelikulutus).

Tavoite: Tuottaa luotettavaa ja ajankohtaista tietoa rahapelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen, sekä järjestelmän ja hoidon tarpeen arviointiin sekä niihin liittyvään päätöksentekoon ja kehittämiseen rahapelihaittaindikaattorit sekä niiden ajallinen ja paikallinen vertailukelpoisuus huomioiden.

Toteutus: Suomalaisten rahapelaaminen väestötutkimuksen analyysit, Rahapelikyselyn jatkoanalyysit.

Tuotokset 2020: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 raportointi (THL Tilastoraportit 2–3 kpl, THL perusraportti, tulosesitys, julkaisuihin liittyvät THL tiedotteet/uutiset), artikkelikäsikirjoitukset (2–3 kpl) sekä Rahapelikyselyn jatkoanalyysiartikkelit (2–3 kpl).

Asiakas: Poliittiset päättäjät, STM, VM, SM, POHA, tutkijat ja asiantuntijat. Rahapeliongelmien hoidon ja palvelujen kehittäjät, rahapelaamisen sidosryhmät järjestöt.

Yhteyshenkilö: Erikoistutkija Anne Salonen, THL.

28. Kaikille avoimet rahoitushaut painopisteiden mukaisille tutkimushankkeille ja kansainväliseen yhteistyöhön

Edellä mainittujen hankkeiden täydentämiseksi Alkoholitutkimussäätiö järjestää syyskuussa 2020 tieteelliseen laatuun perustuvan, kaikille avoimen ja julkisen rahoitushaun kilpailutuksen, tieteellisen arvioinnin ja rahoitettujen hankkeiden hallinnoinnin.

Hakijoille annetaan tiedoksi tutkimusrahoitusta ohjaavia dokumentteja painopistealueista ja muista hankkeiden rahoituspäätöksiin vaikuttavista tekijöistä.

Vastaanotetut rahoitushakemukset arvioidaan säätiön rahapelitutkimusvaliokunnassa yhteistyössä THL:n ja STM:n kanssa. Edellä mainittuja dokumentteja käytetään rahoitusesitysten valmistelussa. Säätiön hallitus päättää valiokunnan esityksestä rahoituksen myöntämisestä marraskuussa 2020.

Apurahojen lisäksi säätiö jakaa poikkeuksellisen ansiokkaalle rahapelihaittojen tutkimuksen alaan kuuluvalla pro gradu -tutkielmalle 1000 euron Antti Murto -palkinnon.

Apurahansaajilta edellytetään hankkeiden raportointia paitsi tieteelliseltä osaltaan, myös yleistajuisessa muodossa niin, että raportointia voidaan hyödyntää viestinnässä.

Rahapelihaittojen tutkimuksen kansainvälistä yhteistyötä rahoitetaan kolmesti vuodessa kaikille avoimen haun perusteella jaettavilla Alkoholitutkimussäätiön matka-apurahoilla. Matkaraportteja hyödynnetään vuorovaikutuksessa ja kehittämistoiminnassa.

ATS:n myöntämien tutkimusapurahojen saajat: rahapelitutkimus, 2019

The socio-demographic factors, health-related problems and gambling behaviour of the gamblers with high expenditure: Tanja Grönroos.

Rahapelaamisen motiivien yhteys rahapeliongelmiin kehityskulkuun ja pelaamiseen osallistumiseen vaikuttaviin tekijöihin: Heli Hagfors.

Gambling as part of a regional experience economy concept: A socio-spatial evaluation of the new Tampere casino: Paula Jääskeläinen.

Brain dopamine transporter binding in gambling disorder: Valtteri Kaasinen.

Rahapelaamisen yhteiskunnalliset hyödyt ja haitat Tiina Latvala.

Games and Gambling: Investigating the Relationship Between Video Games and Problematic Gambling Behaviour Joseph Macey.

Rahapelaamisen ennustaminen persoonallisuuden piirteillä hyödyntäen suuria aineistoja Jussi Palomäki.

Heterogeenisuus, tulonjakovaikutukset ja riskinotto Suomen rahapelimarkkinoilla: Tomi Roukka.

Yhteyshenkilö: Tutkimusjohtaja Tomi Lintonen, ATS.

29. Rahapeleihin liittyvän tutkimuksen ja kehittämistyön kartuttaman tiedon tuotteistaminen ja levittäminen

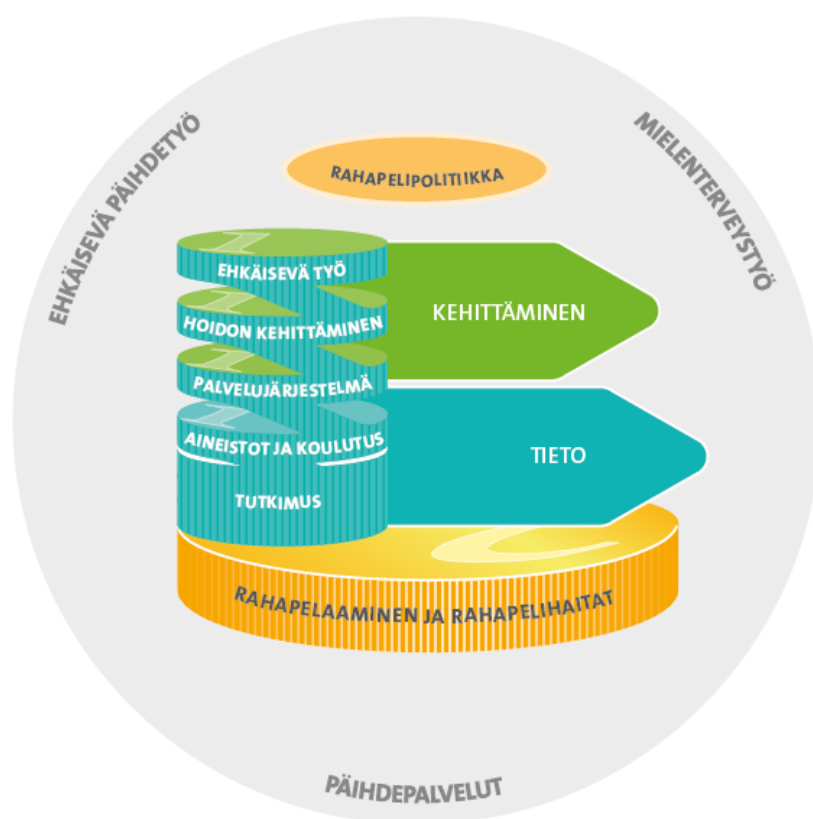
Lyhyt kuvaus: Tiedon saattaminen eri asiakasryhmien saataville ja käyttöön.

Tavoite: Tuotettu tieto saatetaan siihen muotoon, jossa kukin asiakasryhmä siitä eniten hyötyy. Tuotettua tietoa viestitään eri kanavissa. Asiakasryhmien ja tuotteistetun tiedon priorisointi vuositason.

Tuotokset 2020: Viestintäsuunnitelma ja sen viestintätoimenpiteet (sisältäen yksittäiset toimenpiteet kuten kansalaisviestintä, tukiaineistot, verkkosivut, tapahtumat, tiedotteet, tietokirjaprojektit).

Asiakas: Asiakkuustyössä määritelty tärkeimmät asiakasryhmät eli päättäjät, asiantuntijat, sote-ammattilaiset, media ja kansalaiset.

Yhteyshenkilö: Viestintäsuunnittelija Sanna Wuorio, THL.



Kuvio: Rahapelaamiseen liittyvien haittojen ehkäisyn ja vähentämisen perustana on tutkimustieto.

Toimijat ja yhteyshenkilöt:

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Johtava asiantuntija **Saini Mustalampi**,
saini.mustalampi@thl.fi
thl.fi/pelihaitat

Riippuvuuksien, yhteiskunnallisen sääntelyn ja
hallinnan tutkimuskeskus CEACG,
Tutkimusjohtaja **Matilda Hellman**,
matilda.hellman@helsinki.fi
blogs.helsinki.fi/hu-ceacg/

Alkoholitutkimussäätiö
Tutkimusjohtaja **Tomi Lintonen**,
tomi.lintonen@alkoholitutkimussaatio.fi
www.alkoholitutkimussaatio.fi/

Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus Socca
Kehittämispäällikkö **Corinne Björkenheim**,
Peliklinikka
corinne.bjorkenheim@hus.fi
peliklinikka.fi/